

KÖZLÖNY,

hivatalos lap.

Megjelenik napokint egy — országgyűlés alatt több — nagy regal iver. Előfizetési díj a folyóév hátra levő 67, havára helyben 7, vidéken 8 forint ezüst pénzben — Előfizethető Budán a kiadó-hivatalban (vár, Fortuna-utca, Jácica-ház 132 sz. a. m. k. egyetem nyomdája mellett), Pesten Emich Gusztáv könyvkereskedésében és az ország minden kir. postahivatalánál. — A szabott díjú hivatalos hirdetések és csatolmányok után a szokott beiktatási és felvételi díjak fixetnek. A meg nem szabott díjnak hasáboráért 5 p. kr. vétetik. Mellyekért eddig díj nem fixetett, ezután is díjmentesek maradnak. — Magánhirdetések nem vétetnek fel.

E. K. 117.

A' már megsaporodott, de még mindég szaporulandó honvédi zászlóaljak, és alakulandó szerezeti tartalék osztályok nagyobb felügyelést kívánván, javaslatom folytán czélszerűnek találta a' honvédelmi bizottmány elrendelni, miszerint az országban 8 felügyelő törzstisztek vagy is főparancsnokok állítsanak fel, a' kik a' szükséges utasítással ellátva, következendőleg kijelent állomásuk helyeit elfoglalván, körutazási működésüket a' parancsnokságuk alá tartozandó zászlóaljaknál utasításuk értelmé szerint azonnal kezdjék meg, és pedig:

1-ső hadmegye	Pest
főparancsnok Pándy Samu alezredes lakik Pesten.	Nógrád
2-ik hadmegye	Nyitra
főparancsnok Sziláveczky Ágoston alezredes lakik Nyitrán	Bars
	Hont
	Zólyom
	Turóc
	Árva
	Liptó
	Trencsín
	Posony
3-ik hadmegye	Zala
főparancsnok Csanády Pál alezredes lakik Pécsen.	Tolna
	Somogy
	Baranya
	Vas
	Bács
	Csongrád
	Békés
4-ik hadmegye	Csanád
főparancsnok Csuhá Antal alezredes lakik Szegeden.	Arad
	Torontál
	Temes
	Krassó
	Zaránd
5-ik hadmegye	Cyőr
főparancsnok Szabó Zsigmond alezredes lakik Győrött.	Mosony
	Soprony
	Fejér
	Komárom
	Esztergom
	Veszprém
6-ik hadmegye	Bihar
főparancsnok Földváry Lajos alezredes lakik Debreczenben.	Szatmár
	Kraszna
	Köz. Szólnok
	Kövárvidéke
	Szabolcs
	Hajdu terület
	Jászku terület
	Szepes
	Sáros
	Gömör
	Torna
	Borsod
7-ik hadmegye	Abauj
főparancsnok Pulszky Sándor alezredes lakik Eperjesen.	Zemplin
	Ung
	Bereg
	Mármaros
	Ugocsa
	Heves
8-ik hadmegye	Az erdélyi magyar vármegyék.
főparancsnok Cserey Ignác alezredes lakik Kolosváron.	Besztercze vidéke
	Székely- és szász szék.

Budapest, 11. 1848.

Nádasy Sándor, ezredes.

E. K. 116.

A' 27-ik 's 28-ik honvéd zászlóaljak számára szükséges fejtűrűk megvarrását a' debreczeni nők, 's honleányok Zalay

Alajosné, ki 1000 darab fehérneműt kiszabni szives volt, 's Szepessy Lászlóné asszonyságok, felügyelete alatt ingyen teljesíteni sziveskedvén, mindnyójoknak a' haza nevében köszönet szavaztatik.

Buda, nov. 10-én 1848.

Nádasy Sándor, ezredes.

5635
1179

A' csanádi püspöki helyettesről a' vallás és közoktatási miniszteriumhoz következő felterjesztés érkezett.

„A' temesvári várat ostromállapotba helyező katonai önkény, 's hatalmaskodás f. évi oct. 10-e óta, midőn az alkotmány eltörlésére irányzott törvénytelen merénnyel föllépett, napról napra súlyosbodott. Ezen egyházmegyei hatóság ugyan egy percig sem kételkedett azt törvénytelennek tekinteni, 's ugyanazon hó 12-én hozott szentszéki végzéssel ilyennek nyilvánítani is; hivatalos működését mindazáltal azon nehézségek tekintetéből, mellyekkel a' kormányzatnak máshova áthelyeztetése jár, míg csak lehetséges, Temesvárot kívánta folytatni; azonban az ottani várparancsnoknak oct 28-án kelt, 's 31-én vett, 's párban ide zárt levele az onnani rögtöni eltávozást elkerülhetlenül szükségessé tette. Mert, miután a' megyei szentszék annak, a' honárulási bitor bün sulyát, 's szennyét reá háritani akaró kívánatait méltó visszatétéssel fogadta, 's az önkényesen behelyezett hadi tanács által igénybe vett ama jogot, hogy akár az ő felhívására adandó válasznak zár idejét kiszabhassa, akár az ő nyének meg nem felelő szentszéki hatóságot feloszlatthassa, vagy azt neki tetsző személyekkel, millyeneket egyébiránt, mint bizvást fel lehet tenni, a' megyei papság sorából aligha találándott volna, felválthassa; az elbeterjesztett kérdésekre oly nyilatkozatokat adott, millyeneket hazafiai kötelességének irtete igényelt, méltán kellett attól tartania, hogy a' törvény, 's alkotmány ellen nyílt lázadásban levő katonaság, vagy az általa behelyeztetett, 's tőle függő helybeli bizottmány ellene nyílt erőszakkal föllépend, 's törvénytelen működését gátoló szabályokhoz nyúlánd. Miért is szoros, 's további halasztást nem szenvedő kötelességének ismerte az alóirt, Temesvárt rögtön elhagyni, 's püspökhelynöki hivatalát ide Makóra áttenni, hova mai nap megérkezvén, ugyanezt azon kérelemmel van szerencsése a' tisztelt miniszteriumnak bejelenteni, miszerint a' csanádi püspökséghez, 's szentszékhez menesztendő mindennemű rendeleteket ezentul Temesvár helyett Makóra irányozni méltóztassék.

Kelt Makón 1848. évi nov. 2-án

Róka József, csanádi püspöki helynök.

A' felterjesztésben felhívott 4 alatti német csatotmányfordítása.

40 sz. A' csanádi megyei szentszéknek! Temesvár october hó 28. 1848.

Miután a' temesvári csász. kir. haditanácsnak mulhatlan feladatul tüzetett e' szentszék véleményét, 's politikai nézetét határozottan kitudni, 's kiismerni; e' szentszéknek ezennel meghatyatik, hogy e' jegyzetnek vételétől számitandó 3 óra alatt világos, 's határozott nyilatkozatát terjessze fel az iránt:

1-ör valljon e' szentszék a' mostani budapesti kormányt törvénytelennek ismeri-e?

2-ör valljon ezen szentszék az october 3-ki legmagasb cs. kir. manifestumot egész terjedelmében elfogadja-e?

3-ör valljon ezen szentszék a' temesvári vár ostromállapotának, 's az itten alakított cs. kir. haditanácsnak feltétlenül aláveti-e magát?

Ezek iránti nyilatkozatát a' fennebb kitett idő alatt a' mondott határozottsággal annál inkább bevarja e' cs. kir. haditanács, minthogy ellenkező esetben a' mostan fenálló szentszék tetleges feloszlatására, 's annak helyébe egy ideiglenes szentszék felállítására magát kénytelennek látandja.

Rukavina, (FML.) tábornok. Minek folytán a' csanádi püspöki helyettes, 's illetőleg szentszék eljárása, mint az alkotmányos haza iránti tántoríthatlan szeretetnek kifolyása, méltányos elismeréssel fogadtatván, minden akár a' püspöki helyettes, akár a' szentszékhez intézendő levelek 's rendeletek ezentul Makóra fognak küldetni. Budapest, nov. 10. 1848.

Vallás 's közoktatási miniszteriumi álladalmi titkár Szász Károly.

Makó, novemb 2. A' csanádi püspök megyei hivatalától.

Ezen egyház megyei hivatal mind a' mellet, hogy a' Temesvárot kiűtött katonai lázadás első percétől fogva attól tartott, hogy a' törvény, 's alkotmány ellen felemelkedett katonai önkény, 's hatalmaskodás öt szintűgy, mint mindenegyéb hatóságokat önállása, 's függetlenségétől megfosztani igyekezend, azon nehézségek tekintetéből, mellyekkel a' kormányzatnak máshová áttétele jár, magát mind addig, míg ez szeretett hazánk iránt tartozó hűségével 's önállásával meg fér, a' temesvárti maradásra elhatározta. Erre nézve azonban az elhatározó percz mult october hó 31-én bekövetkezett, midőn neki a' temesvári várparancsnokságnak ugyanazon hó 28-kán kelt levele kézbesítettett, mellyben ezen püspöki megye szent székét következő kérdésekre, három óra lefolyta alatt adandó válasza felhíta valljon,

1-ör) törvénytelennek ismeri-e a' jelenleg Budapesten székelő magyar kormányt?

2-ör) elfogadja-e egész terjedelmében a' f. év. oct. 3-kán kiadott királyi leiratot?

3-ör) aláveti-e magát feltétlenül a' temesi vár ostrom állapotának, 's az ott alakított cs. k. hadi tanácsnak? egyszersmind az adandó válasz minőségére nézve már előre megjegyezte, hogy ha az kívánságának meg nem felelend, a' sz. székét feloszlatni, 's helyébe egy ideiglenit (?) alakítani fog.

Ezen felhívásra a' sz. szék-tagadva a' vár parancsnokságnak abéli jogát, hogy akár az ő felhívására adandó válasznak zár idejét kiszabhassa, akár az ő nyének meg nem felelő sz. székét hatóságot feloszlatthassa, oly választ adott, minőt tőle hazafiai érzelme, 's kötelessége méltán igényelt, de mellyről egy szersmind fel kellett tennie, hogy az igazságot, 's méltányosságot lábbal tapodó, lázongó katonaságot ezen püspök megyei hivatal elleni nyílt erőszak, 's törvénytelen működését gátoló szabályok használatára elhatározandja. Ennek megelőzése végett tehát a' püspöki helynök, 's az egyház megyei hivatal személyzete Temesvárról, még a' válasz kézbesítése előtt eltávozott, 's mai nap ide érkezvén működését a' viszonyok jobbra fordultáig itt folytatandja. Noha pedig ebéli megállapodását, valamint a' vallás 's köz oktatási miniszteriumnak feljelentését, úgy a' megyei papsággal, 's a' megye körébe eső polgári hatóságokkal is körlevél által tudatta, tekintvén azonban, hogy a' hon egyéb egyházi, 's polgári hatóságait erről mind nyomdának itt helyben nem léte, mind a' közlekedesnek több vidékeken kiűtött lázadás általi megszünte miatt, a' kívánt sikerrel, 's sebességgel nem értesithető, szükségesnek találta ugyanezt a' hivatalos közlönyben közhírré tétetni, egyszersmind pedig mind azokat, kik ezen egyház megyei hivattal bármily érintkezésbe akarnak lépni, figyelmeztetni, miszerint leveleiket ezentul nem Temesvárra, hanem közvetlen ide Makóra irányozzák.

A' hadügyminiszteriumhoz következő tudósítás érkezett:

Zsibó november 3-án. October hó 29-én délel indult Tóth Ágoston őrnagy a' 31-ik honvéd zászlóalji 530. honvéddel, kik előtte való nap fegyverrel láttattak el, követe 2000 magyar nemzetőröktől, 31-én Szilágycsehre érkeztek, 's nyugnapot tartván, azt az itt talált 207 honvéd felruházására, 's azoknak fegyverrel bántás betanításra használták. November 1-én este 5 órakor elindult Tóth Ágoston 's báró Egloffstein vezérelte alatt két csapat külön utakon Zsibó felé, ott Nagy Károly őrnaggyal, ki Zilahról úta indított, egybe értőleg munkálndók. Ezen menet oláh faluk mellet, erdőségeken keresztül a' sőt tét éjszakán oly csenddel 's renddel ment véghez, hogy külfömbet szolgált katonáktól sem lehetett volna várt. Zsibó seregeink megjelenésére, melly mindenfelől egy kijelölt időre történt, meglepetve, megadta magát, fehér zászlót tűzvéni ki.

Ez alkalommal Tóth Ágoston, báró Egloffstein 's Nagy Károly őrnagyok, valamint Sodoray Sándor, nemzetőrségi kapitány nagy ügyességet tanusítottak.

Seregünk Zsibón alig hogy szállásoltatott, már is riadót vertek, mert Rónafalun csoportozott az oláhok. — Tóth Ágostoni azonnal másfél századdal Szamos felé indult.

Minekutána a' parton megjelent kormánybiztos Décsény László úr fölszólítására a' Rónán csoportozott 's ezereket fölháló oláhok, sem magokat a' törvény alá rendelni, sem a' Szamos tulsó partján lévő kómpot átvezetni nem akarták, 4 nemzetőri lovas a' folyót átgázolta. Ezeket az erélyes 's lelkes kormánybiztos ur, ki egy lónak farkához ragaszkodott, követé. Tóth Ágoston 's Varjú Pál ideiglenes hadnagy a' honvédeknek löhénya miatt, valamint a' többi fiatal honvédek, az övig érő vizet, fegyverüket feltartván, életveszélyzetéssel átgázolták.

Báró Egloffstein őrnagy szakácsi nemzetőrök egy részével más gázolon szinte átment a folyón.

Előnyomulásokban az ellenséget a falu egyik oldalán megtámadták, mi közben az ellenség erősen tüzelt, mellynek azonban semmi sikere nem volt, sőt harcosaink bátor előnyomulására oda hagyta a természetül erős állását; és szaladásában dsidákat és kaszákat elvetvén.

Róna falva felgyújtott, és megsemmisített. A nemzet-őrségi lovasok, és fiatal honvédek vitéz elszántsággal, és az ellenség tüzelését megvetve mentek az ellenségnek.

Különösen kiütemelték magukat Varju Pál ideiglenes hadnagy, és Balásy Pál nemzetőrségi főhadnagy, ideiglenesen hadnagy a 31-ik zászlóaljnál, ki három honvédet, kik átázó-lásnál a vízbe merülvén, és már halállal küzdöttek, megmentett, és egy római csordát két lovas és hat honvéd segítségével elfogott. — Szentpáli Sándor főhadnagy szinte különös erélyességet fejtett ki.

Hivatalos számlálás után az ellenség részéről 47 halott találtatott Rónán, — részünkről 2 lo sebesült.

A Szamoson való átázó-lásnál elveszett 4 szuronyos fegyver, és egy szurony.

közli Mészáros Lázár,
hadügyminiszter.

Bém tábornok Bécs városa ostromlását és bevételét 1848 év oct. havában, így adja elő:*)
Mint tanu, Bécs városa ostrománál, kötelességemnek ismerem, annak egyes részleteit szent részrehajlatlansággal tudatni.

A császár ahig ment pár napja el, Lengyelhonból Bécsbe érkezvén, átaljános ingerültségre akadtam. A pártitű katonaság Auersperg és? — vezérlete alatt egy részét a városnak ostromolták, a Szent Maxi lineától egész Nussdorffig, és így minden közlekedést gátoltak a Duna jobbpartján.

Meglévén híva a város védelmében részt venni, ezt annál szivesebben tettem, mert egy monarchia alkotmányos szabadsága fenntartásáról volt szó, mellynek Lengyelország, a hazám, egy része.

Első indítványom volt a nemzetőrséget, mellynek nagyobb része, kétségtelen jeleit adá; magasztos elszántságának, — két részre felosztva, t. i. mozgó nemzetőrségre, melly a szolgálatot a védvonalakon és kívülről teendő; s álló sereg, család apákól összeszedve, kik a rend fenntartására ügyeltek és a benső szolgálatra alkalmaztattak.

A város védelme tehát a mozgó nemzetőrségre volt hagyatva. Hihető volt, hogy 50.000 embert könnyen lehetett összeszerelni, kik elégségesek voltak, a várost megvédeni, ha azt az ellenség megtámadná.

A mozgó sereg kiállítása sehogy sem haladt, minden fertály nemzetőrei makaesül tulajdon fertályok szolgálatát kívánták teljesíteni, s minden törekvésünk mellett nem voltunk képesek több sereget kimozdítani 4000-nél.

Leginkább vonakodtak rendelkezéinket teljesíteni a nemzet-őrség tüzérei, kik a kimozdítás ellen voltak, s azokat, kik a bástyán voltak, s szolgálatra voltak rendelve, sokszor elhagyák, mielőtt mások által fel lettek volna váltva. S így a tüzérséget rögtönözni kellett, ezen főtényezőjét egy ostromlott város védelmének. Midőn régi tüzéreket besoroztunk, alig volt lehetséges 50 hatfontos ágyúkat felszerelni, mellyeket a bástyákon és a fontosabb helyeken torlaszoknál felállítottunk.

S ezen elégtelen eszköz daczára, is lehetséges lehetett az ellenség megrohanását megelőzni, mert a külső vonal oly fa-tazzattal volt ellátva, mellyet hágeső nélkül nem volt bevehető, míg a nemzetőrség átaljában jó puskások, erős lövedézés által az ostromlókat visszatartoztathatták volna.

Ezalatt minden perczen váratott a magyar hadsereg jövele. Ha ezen időkor jó, egy megtámadó mozdulattal párosult kitérés megtörténhetett volna, Auersperget megverni, s ötlet Linz felé nyomni, s ezután a Duna bal partjára átszállott Windischgraetzet is le lehetett volna győzni, ki Morvából benyomult. Mindez szerencsésen megtörténhetett volna.

Szerencsétlenségre Moga tábornok, ki a Parndorfnál egyesült magyar sereget vezérle, semmi mozdulatot nem teve, ellenére a magyar kormány, s ellenére a provisorius bécsi kormány kérelmének. Hanyagság volt-e? vagy számítás? vagy a német tisztek roszakarata? kik még nagy számmal vannak a magyar hadseregben? az tény, hogy a provisorius kormány elnöke Kossuth, kényszerítve érte magát, a parndorfi táborba jönni, a vezérletet Moga tábornoktól elvenni, ezt Görgeinek átadni, s a német tiszteket elbocsátani, hogy a sereg Bécs felé nyomulhasson.

De már késő volt. Windischgraetz már Bécs falai alatt volt, a Dunán átment, az összes sereg vezényletét átvette, melly 80.000-re ment, több mint 200 jó felszerelt ágyúval. S így a magyar seregnek képes volt helyt állni, és azalatt Bécs ostromát egész kiterjedésében folytatni.

A magyar sereg megérkezett, de főbb tisztjei illy nagy változása után, nem birt eredménnyel működni s visszanyomtatott.

A főváros fenntartására tehát semmi remény se maradt. Mindenfelől körülvéve, ha magát védhette volna is, éhséggel vették volna be, s csak várakozni kellett s a városnak magát megadni.

De Windischgraetz vandal kívánsága a dolgoknak más fordulatot adott. Ugyanaz ki Prágában már tudományának oly tanúságát adá, midőn egy csendes várost össze ágyúztata — kapott az alkalmon, hogy vérszomjuzó s romboló hajlama kiel-

*) Kérlek az alábbi lapok a kizárás felvételére. Ssek.

gitessek. Gyujtogató s mindent feldúló barbárcsoportját előre hajtván, a főváros elővárosai megsemmisítését megkezdé, az által, hogy úgy tüzelt, hogy a házakat, mellyeknek kapui el voltak torlaszolva, felgyujthassa, miután a tűz nem terjedt hamar, sok helyen annyi tüzet rakatott, hogy a szél a város felé fuván ezt könnyen hamuvá tehetete volna.

A császár ügyét képviselte ön Windischgraetz herczeg? kinek nevében működött. Az aristocrazia érdekében tette ezt, mellynek képviselője ön? tüzet és vért terjeszteni?

Méltó tanítványa Metternichnek, ki a népeket egymást megfojtani ingerli, emberek pusztit tiszta jó kedvből. S mi még borzasztóbb, hogy ön Bécsbe minden különbség nélkül el-lenci, épen úgy mint barátai házeit hamuvá égette.

Hasonlítsa ön össze vitéz tetteit a bécsi nép loyaltásával s emberiségével, melly alkotmányos szabadsága védelmére a camarilla ellen fegyvert fogott, s mellynek ön végrehajtója. Én látam e népet, mellyet ön rágalmaz, a legnagyobb meglepetéssel a vésztüzet fenntartani, mellyet ön rendelt. Láttam azon proletáriusokat, kik fáradság terhe alatt a lángokból, életüket veszélyeztetve, pénzt, drágaságot s háziutókat megmentének, hogy azokat vagy tulajdonosainak, vagy a városi hatóságnak átadhassák, és kik azon tolvajokat befogák, kik a préda legki-sebb részét megakarák tartani, míg ön Windischgraetz herczeg! a házakat raboltatá, mellyeket felgyujtata.

Ó Windischgraetz herczeg! ön az ország fővárosa iránt nem volt kegyelemmel. Ön határtalan s feltétlen feladást követelt, csak hogy a nemes academiái legiót megkaphassa, melly a bécsi néphen a szent szabadság tüzeit élteté. Ön személyem kiadását is követelte, mert a mennyire lehetett, a szabadság védői nagyszerű megfeszítését tehetségem szerint pártoltam.

Törekvése ellenére sikerült Magyarhonba menekülnöm. Ott ugy hiszem szerencsés leendek önnek gyáva gyujtogató! éreztetni, mit szabadpolgár a legvérengzőbb despotismus alávaló művei irányokban tenni képes.

Épen e pillanatban jó értesemre egy tanuló által, kit ön elszalasztott s épen Pestre érkezett, hogy, miután a város minden részeinek ura lett ön, egy nagy részét a tanulóknak s legbátrabb védőket felakasztatta és agyonlövete, s hogy ön seregébe mindazokat besoroztatá, kik fegyvert fogtak.

Minden átok önre — alávaló eszköze a camarillának! A császár, kiből ön egy új Nerót teremtett, népei által irtozzattal fog visszautasítottani.

Mi önt illeti, neve megbélyegozve megé át az utókorba, miszerint herczegi címéhez, még a gyujtogató s hó-hér szolga nevet fogja csatolni.

Pesten, nov. 8-án 1848. Bém tábornok.

Nemzeti gyűlés.

LXXXIX. Ülés a képviselőházban nov. 9-ik esti 5 $\frac{1}{2}$ ór. elnökök: Pázmány Dénes.

Elnökök. A közelebbi ülés jegyző könyve fog felolvastni. (Felolvastatván.) Mi előtt más tárgyra térnék által jelentem a háznak, hogy gr. Bathány Lajos helyébe más miniszterelnök neveztetvén ki, ő egy uttal követi állásáról is lemondott; következőleg az illető kerület oda kell utasítani, hogy válasszon más követet. — Más részről Trefort Ágostonól kaptam egy privat levelet Zürichből, mellyben azt írja, hogy ezt megelőző egy levelében tudomra adta, hogy az ország-ból kiment, azért, mert azon napokban, midőn Jellachich Fejérvártól volt, azt hitte, hogy Pestre is előjövend, ki alatt ő mint hivalkozó szolgálni nem akar. (Kaczaj.) Azon levelet azonban, mellyre mostani levelében hivatkozik, nem vettem; lehet hogy Bécsben vagy máshol elfogott. Egyébiránt ezen levelében azt írja, hogy a mint körülményei megengedik, hazájába vissza térni igyekszik (kaczaj).

Kossuth Lajos (honvédelmi bizottmány elnöke). Tisztelt képviselő ház! a mint szerencsém volt a tisztelt háznak parancsolatát kikérni, és engedelmet megnyerni arra nézve, hogy a felső táborba személyesen elmehessek, részint, hogy az ottani munkálodásokat a mennyire lehet előmozdítam, részint pedig, hogy a dolgok állásáról magamnak positiv tudomást szerezsek, és némelyekre nézve, a miket az ország védelmi tekintetében elkerülhetetlen, rögtön szükségesnek tartok, saját felelősségem mellett is intézkedésekbe bocsátkozzam, s azok iránt későbbben a háznak ítéletét, bírálatát kikérem, és vég elhatározásért esedezem. Így, miután megérkeztem, bátorságot vettem magamnak a képviselőház elnökségét megkérni ülés tartásáért, hogy kötelességem szerint a t. képviselő háznak szerencsém legyen bejelenteni, hogy megérkeztem. és további parancsolatára kész vagyok, s hogy egyszersmind rövid vonásokban előterjesszem, a miket részint tapasztalni alkalmam volt, részint azon tapasztalások nyomán intézni és elrendelni szükségesnek tartottam.

Meg kell vallanom, hogy én a felső táborot oly helyzetben találtam, melly egy részről örvendetes volt, a mennyiben a hadsereget, különösen a vitézeknek tömegét a haza ügye iránt minden áldozat készsége lelkesülve találtam, ugy más részről nem tagadhatom, tapasztaltam egyszersmind annak is jelenségeit, hogy a sereg felsőbb körében nem mindég és nem mindenünnen volt tapasztalható azon lelkesítő elhatározás, a melly elhatározásnak meg kell lenni, hogy Magyarország igazságos ügyében győzelemmel végződjék azon kemény harc, mit az isteni gondviselés reánk mért, midőn ugy látszik nem akarta, hogy a szabadság pusztá ajándék gyanánt ingyen hulljon a nép szájába, hanem a mint a történetek mutatják, reánk is mérte a munkát és fáradságot, ugy látszik azt akarván, hogy nálunk is igazolva legyen azon mondas, miszerint az istenek áldásait csak a munkának adják, s hogy az ingyen nyert kegyelemképen jött szabadság nem biztos, hanem csak az biztos, a mit a nemzet fáradsággal, fájdalommal, vérrrel érdemelt ki, és vérrrel biztosított. Mi isten és ember előtt nyílt homlokmal emelhetjük fel fejünket. Ha volt tüdő nemzet a világon, bizonyosan a magyar az, melly árulástól, hűségéstől, és oly borzasztó ármánytól körvezo, mihez hasonlót a historia nem mutat, hónapokon keresztül azon hitben él, hogy közbenjárások, felterjesztések, fel-

írások által, és még nem tudom milly utakon, lehetetlenség, hogy el ne háritassék a hazáról a hűségnek minden rossz következése. És nekünk mind erre fegyverrel, a néplázításával felelték, és különösen azon bajos körülménnyel felelték, hogy a mig saját vitéz seregeink külföldön használtattak azon királyi ház roskadozó hatalmának fenntartására, melly egy olly camarillától hagyja magát körvezo, melly ugy látszik ezéül tüzte ki magának ezen uralkodó háznak tartományaihoz tartozó népeket egymás ellen véres harcra feluszítani, hogy majd idővel talán gyönyörűsége legyen egy temető fölött uralkodni! mig saját seregeink kin voltak, ide ben a pragmatica sanctio következtében a hazában alkalmazott idegen seregek, nem hogy a békét fenntartották volna, hanem ellenségeinkké váltak el annyira, hogy most nyílt háboruban állanak több helyen ellenünk.

Ennek következtében saját seregünkben is, mellynek az ellenséggel szembe kellett szállani, a határozatlanságnak és készség hiányának egy bizonyos érzete volt tapasztalható, minek folytán habozás létezett a hadi munkálatokban, pedig ezekben a körülményeknek gyors használata az, a mi a győzelmet biztosíthatja, mert az elszalasztott alkalmat gyakran nem adhatja vissza egész öröklét sem.

Tapasztalásomra hivatkozva mondhatom, ha ezen bizonyos habozás és határozatlanság földunai táboroknak felső rétegeiben nem forogott volna fön, ha akkor, midőn Jellachich a pákozdi fegyvernyugvást megszegve seregünk elől megfutamodott, a nyomban minden haladéknélkül üzte volna hadseregünk: Magyarországnak nem mondom minden, de egy legfőbb harca el lett volna intézve, mert a futaló hadsereg a győzelem által neki lelkesített seregtől üzetve, valami olly könnyű munka, hogy semmivé tétessék, miszerint én egy átaljában nem menekedhetem azon meggyőződéstől, hogy ha akkor nyomban nem kérdezzük, hogy miféle folyó az, Lajtának-e vagy minek híjják, mellyen át kelle menni, hanem nyomban kergettük volna: Magyarországnak harca kétségtelen legfőbb részben eldöntve, és Bécs megmentve volt volna. — Az én keblemre ezen idő elvesztésének súlya nagy mértékben nehezedett, és ez volt egyik ok, a miért szükségesnek láttam, hogy engedelmet kérjek felmenni a táborba, s hogy megkísértem lehetőséget, ezen mulasztást helyre hozni. Nem akartam üres kézzel menni; és mondhatom a tisztelt képviselő háznak, hogy e nemzetben, annak azon rétegeiben, mit népek nevezünk, van elhatározás és lelkesedés minden áldozatra; mondhatom, hogy gyenge szavannak felhívására ezenkint kelték fel a Duna mellett is ugy, a mint a lelkesedést tapasztaltam a Tisza táján, és mintegy 13—14 ezer emberrel és 24 ágyúval jelentem meg a táborban, hanem, sem ezen sereg sem más akármilyen nagysága, vélekedésem szerint a körülményeknek változását, sem az elmulasztott alkalmat, helyre hozni többé képes nem volt. Azonban mondjon majd ítéletet a historia. Én azt elkerülhetlen szükségesnek tartottam azon egy feltétl alatt, hogy ha a hadvezérek által biztosítottam arról, miszerint még eredménytelenség esetében is a legnagyobb valószínűség van az iránt, hogy hadseregünket elveszteni nem fogjuk, tehát mulasztatlan szükségnek éreztem azt, hogy Bécsnek az ellenséges erőtől megmentése megkísértessek; éreztem ezt először azért, mert ugy látszott, ha Bécs elesik, akkor kétségtelenül az ellenség, melly a jelenlegi szabadságnak elnyomására alakított össze, minden erejével Magyarország ellen fordul; ezt tehát ha lehet, megelőzni szükségesnek tartottam. Másodsor ugy vélekedtem, ha Bécs elesik a nélkül, hogy Magyarország, melly az oct. 6. események következtében Bécs iránt némi hálával is tartozik, annak megmentésére még csak kísérletet sem tett volna. Bécs elesével az ellenség nemcsak maga, hanem a Magyarország iránt ellenséges indulatra kényszerített Bécs népességéből növekedendő erővel, szándék Magyarország ellen. És 3-or Mert van a nemzeteknek becsületében egy morális erő, mellyet fen kell tartani, csak ha talán a végelversésnek árán nem tartatik fen, fen kell tartani minden áron, mert az fejlesztheti ki a materialis erőnek is kétszeresítését és sokszorozását is, ha szükséges. A melly nemzet ezen kincset nem óriáze meg, annak alig lehet jövendője.

En mondhatom a tisztelt képviselőház előtt, hogy a körülményeket mind megvizsgálva, nehéz életnek legnehezebb perzei s napjai közé tartozott azon egy pár nap, mikor a fölöt kellett tündönnöm: kimondjam-e a szót: „előre” vagy ne? Minden körülményt egybevetve, a legfontosabb politiai okok által láttam magamat arra vezéreltetve, hogy előhaladást rendeljek. De miután a hadseregnek vezére oda nyilatkozott, hogy a siker lehetetlen, hogy a seregnek fő tisztikara nem szeret általmenni a Lajthán, hogy ennek következtében a hangulat a seregben nem jó, és hogy annak lehetünk kitéve, hogy egész seregünket elvesztjük, bármi nehezen esett lelkemnek, azt mondtam, hogy elveszteni a sereget semmi esetre nem szabad, következőleg csak ugy fogom kimondani e szót, hogy előre, ha akad a főtisztai karban ember, ki azt mondja, hogy e véleményben nem osztozik, s hogy seregünk nem fog elveszni; akkor is ha legyőzetik. Értekeztem egygel is mással is, valjon bizonyos-e, hogy ha az ütközetet elvesztjük, akkor ezen ütközettel seregünk is elveszne; és miután találkoztam a tábori vezérkarban egyén, ki egy tervet nyujtott be arra nézve, hogy ha csatát találnánk veszteni, mert a csatának kimenetele isten kezében van, és nem dicsekhetett senki avval, hogy mindég győzött, valószínűségnek látszik, hogy azért a sereget elveszteni nem fogjuk. És ezen egyén Görgey tábornok (Éljen!) ki azt mondta, hogy a mint a körülmények állanak nincs választás, hanem előre kell menni minden esetre; és én magamra vállaltam a nehéz felelősséget, és azt mondtam: kísérisse meg tehát hadseregünk Bécsnek az ellenséges megszállástól felmentését.

Jelen voltam a tisztelt képviselőház elnökével és a tábornokkal egyetemben a csatában, s mondhatom a tisztelt háznak, hogy kimondhatatlan gyáva lelki embernek kell annak lenni, a ki Magyarországnak igaz ügyének győzelme felett legkevésbé kétségkeddik, mi helyt az egy meggyőződés áll előttünk, hogy kitartók akarunk lenni és valamely pillanatnyi veszteség, melly a világnak legnagyobb, legvitézebb hadseregét és vezérét is érte, nem elvesztése a hazának, és mihelyt azon meggyőződés áll előttünk, hogy Magyarországnak nincs egy pontja is, mellynek elvesztésével az ország elvesztve volna. Nem lehet kétségkedni Magyarországnak igaz ügyének diadalma felett annak, ki látta azt, hogy azon inprovisált hadsereg mellynek

csak ige kintesek chati és egy ágy éljennel historiáj ellenség hosszas ként áll ellenség mel viss jelenőség tésére a nek; me vetkezté kezét ny positiók seregek mai nap hogy en ki igazsa chati üt inkább a tiszték k jószerűs kezés, n csak val len fogly de azon viselőhá des szol tésére f nemzet. ruval ké ga kezés mi a ne számítja biz a ne magát a illottak a itt nem a telesség rendelni azon viz képvisel endő va téren is, latlanság magyará következ tetása ir baleset is s a mel teg s ma ugy látta adassék, nyiték, és elha Görgey férfiura, a korma mellyel képvisel fővezér, (Tetszés tisztelt k lépés iraségére, o ugy va azt kérd kötelessé hozzá, ne meggyőző a körülm gondolta ember, a a vezérs mutatkoz a legjobb és vezére vel, de csoda, n nem volt előnyomu által, s é tőja, n kellek; r hiányát p hető akko a lelkes n sok t tiszték so tők, kik már mos és a hon hogy mag különbsé zéséj),

hogyan el-
ése. És
önösen
seregek
tartá-
ly úgy
yához
majd
saját
a ha-
k vol-
boru-
ellen-
nyá-
zás lé-
gyors
asztott
s ha-
n nem
nyug-
hala-
ndom
ntamlo
ni oly
ljában
omban
hiják,
yaror-
ment-
a nagy
ek lát-
kisért
s kéz-
nem-
arozás
annak
lelke-
sereg
eknek
nem
etlen
zerek
en is
vesz-
hog
m ezt
ul az
ssze,
nege-
lesik
ében
isér-
anem
pes-
3-or
fen
fen,
erő-
nem-
lmé-
zei s
nöd-
nynt
arra
gnek
gnek
kez-
kité-
kem-
nem
elő-
véle-
or is
os-e,
nk is
egy
mert
sen-
azért
rnok
vá-
vá-
ehát
nok-
hog
yar-
mi-
enni
leg-
nak
gnak
vol-
alma
mek

csak igen kis része állott gyakorlott vitézekből, hanem többnyire önkintesekből, minő tüzzel, lelkesedéssel és kitartással állotta a schwechati csatát. Nem minden nemzet története mutatja azt, hogy egy ágyú golyók fűtüléséhez még nem szokott improvizált hadsereg éjjel fogadja az ágyú durrogásokat; nem minden hadsereg története mutatja azt, hogy tudván maga előtt számára nagyobb ellenséget, tudva maga előtt, Bécsnek csaknem kétségbe esését, a hosszas várakozás után 8 óra folytán egy igen erős ágyú ütököt akként állana ki, hogy a jobb mind a baloldalon valamint a közepén az ellenséget mindenütt hátra nyomna, és minden megtámadást győzelemmel vissza utasítana. Hogy 8 órai harc után, midőn Bécsből semmi jelensége nem mutatkozott annak, hogy a bécsiek a maguk megmentésére a falakon kívül is valamit tenni hajlandók, vagy valamit tehetnek; mert nehéz körülmények közt voltak már akkor, hogy annak következtében a cél mint egy elvált érve, hogy megkíséreltük Bécsnek kezeit nyújtani, s ha Bécs előnkbe jő azt elfogadni, és akkor az előbbi posztóknak elfoglalása parancsoltatván, némely egészen rendezetlen seregek, különösen a komáromi nemzetőrök futásnak eredtek, de mai napig sem tudom miért, mert nem volt ellenség a kitől fussanak, hogy ennek következtében rendellenesség következett be az igaz, de a ki igazságos bíró akar lenni, kénytelen lesz megvallani, hogy a schwechati ütököt, seregeink életrelvadását nagy részben bebizonyította, s inkább a győző mint a legyőzött ütökök közé tartozik. Voltak a fő tisztek között, kik azt mondák, ha Bécs fel nem menthetjük is, vajjonzsinőség, hogy seregünk el nem vész, s hogy ezt igazolta a következés, mutatja az is, mert tudomra az egész bécsi táborozásban, ha csak valahol oldalvást valami nem történt, a miről nem tudunk, egyetlen foglyot, egy ágyút sem veszítettünk, és a sereg visszajött egészen, de azon tapasztalással jött vissza, melyet ajánlanom kell a tisztelt képviselőháznak, hogy minden erőnk a hadsereg organizációjára és rendes szolgálatot tevő zászlóalj kiállítására, vagy a megelők kiegészítésére fordítsuk. (Helyes!) Mindenesetre azt gondolom, hogy azon nemzet, mely a haza iránti hűséget, nemcsak azon borostyán koszoruval kész jutalmazni, melyet a vitézség senkitől sem kér, hanem maga kezével tűz homlokára, de kész a haza iránti hűséget mindennel, mi a nemzet kezében lehet, méltányolni, más részről kötelességei közé számítja, hogy azon erővel és seregekkel, mellyeket valakinek kezére biz a nemzet bízalma, senki könnyelműen játszani ne merészeljen, és magát a nemzet felelős szolgájának ismerje mindenki, látván, miképen állottak seregeink a tüzet és némely mozdulatokat látván, mellyeket itt nem akarok megítélni, jelentem a tisztelt háznak, hogy szoros kötelességemnek ismertem a schwechati csatára nézve hadi viszályt rendelni, és épen azért nem akarok most arról többet szólni, mert azon vizsgálatnak eredménye fogja majd vezérlet a kormányt és a képviselő házat, ha ne talán a multa nézve e tekintetben valami teendő van, de meg vallom, hogy a csata úgy állott, miképen a csataterén is, ha mint épen említém a komáromi nemzetőröknek a gyakorlatlanság és rossz fegyverzetekből eredő, s azért valami nagyra nem magyarázható, de minden esetre kellemetlen mozdulata, rögtön be nem következik, már ott a csata terén a sereg vezérletének rögtön változtatása iránt intézkedni kötelességemnek ismertem volna, a mint a rendeletet ki is adtam. Miután vissza jöttünk és Moga tábornok urat azon baleset is érte, hogy lovával megbukván, lábát tetemesen megsértette, s a mellett, igaz lélekkel kell mondanom, hogy különben is nagyon beteg, s a csata előtt is elbocsátatását és nyugdíjaztatását kérte, egy látam, miként a szükség kívánja, hogy a hadsereg oly kezekbe adassék, mellyekben annak nemes katonai munkálata a rend és fenyték, hanem egyszersmind magyar lelkiülete, nemzeti lelkesülése és elhatározottsága a lehetőségig biztosítva legyen. Bizodalomam Görgey volt ezredes, most pedig tábornok esett (éljen!) egy oly férfura, ki iránt akár a honvédelmi bizottmány, kinek kezében van a kormány, akár a tisztelt ház nem osztoznék azon bizodalomban, mellyel iránta vagyok lelkesülve, azért becsülettel állok jót a képviselő háznak, hogy ma tessék mondani neki, az ur nem lesz fővezér, hanem közlegény, híven fogja így is a házat szolgálni. (Tetszés!) Azért mondatom és becsülettel állhatok jót, hogy ha a tisztelt képviselőház másképen akarna rendelkezni (helyesen van) azon lépés iránt, mellyet tettem, hogy ötöt felhívtam a tábornok fővezér- ségére, legkisebb morális akadályra sem szolgálna e részben, mert ő úgy van lelkesülve, mint Magyarországnak minden igaz tagja, hogy nem azt kérde, magas polczra állítatik-e, hanem azt, mit parancsol a hazafi kötelesség. Azt jövedőlem a tábornok urnak, ha egy kis szerencse jár hozzá, neki az isteni gondviselés nagy és fényes pályát jelelt ki, és azon meggyőződéssel jövedőlem, miképen tudom, hogy akármik legyenek is a körülmények, ő a szabadság hű szolgája marad mindig (Éljen!) azt gondolta volna talán az ember, hogy e tekintetben, mert ő fiatalabb ember, s a hadi szolgálatnak hosszas, éveivel nem dicsekedhetik, talán a vezérség iránt ellenszenv, vagy valami személyes susceptibilitások mutatkoznak majd a seregekben; épen nem, sőt örömmel mondatom, a legjobb egyetértés uralkodik közt, s a tábornok többi főtisztjei, és vezérei között. Most el van foglalva országunk határainak őrzésével, de egyszersmind e közben a sereg organizációjával, mert nem csoda, mikor Jellachich hazánkba betört, ugy szorvan semmi erőnk nem volt ellenében, alig egy pár száz, vagy ezer ember, és az ő előnyomulása közben támadott a nemzet kézsége s hazafii lelkesülése által, s épen azért hiányzik az organizatio, pedig a sereg organizatioja, rendben s fenytékben tartása kimondhatatlan, nélkülözhetlen kellék; mert van a hadi szolgálatnak temérdek része, hol a rendnek hiányát pusztá lelkesedés pótolni nem képes, s ez mind inkább érezhető akkor, ha az ember nem minden percében van csatában, mert a lelkesedés viszi előre, meg van a bátorság, és elhatározás, hanem a sok táborozás, és a szolgálatokra tudomány kell, melly a tisztek sorában sem mindenütt feltalálható, mert sokan vannak közöttük, kik semmi hadi szolgálatot még eddig nem tettek. Az organizatio már most könnyebben mehet, mert a tisztelt képviselő ház határozata, és a honvédelmi bizottmány intézkedései nyomán azt mondatom, hogy magyar hadseregünk van, és magyar lévén a hadsereg, azon különbség, mellyre azelőtt kénytelenek valánk ügyelni, hogy honvédtáborunk, seregünk, huszár ezred, ezen különbség örömmel mondható

tökéletesen megszűnt, s már most nincs más, mint van honvédsége a hazának, akár honvédtáborunk, akár seregünk, akár huszár ezred volt azelőtt. Már most ha méltóztatnak jónak látni, a kormány minden intézkedését arra fogja fordítani, hogy a létező hadseregek mielőbb leg- tökéletesebben kiegészítsenek, mert sokan közülök gyengék, például a huszárak. Mondhatom a háznak, hogy ohajtanám a tisztelt képviselő urak mindenikének azon örömet, hogy lássa a huszáralkali csatát. Ehez fogható nép nincs a földkerekségen.

Nem kérde, hogy sok e, vagy kevés az ellenség, hanem csak azt, hogy merre van az ellenség? (Küzdő zajos éljenzések!) s azt is adhatom még hozzá, hogy különös passióval viseltetik a harc iránt. (Tetszés.)

Tettünk tehát intézkedéseket, hogy a lehető leggyorsabban, legrövidebb idő alatt azon vitéz hadseregünk beltartalmára nézve legyen a szerint kiegészítve, miszerint a nélkül, hogy új meg új zászlóaljakat felállítanánk, már maga a létező sereg, mellynek számát nem akarom itt megmondani, a kiegészítés által erejében tetemes növekedést nyerjen, s egyszersmind a rendes fenytéknek és begyakorlásnak legkönnyebb módja elértesse; mert áll az: hogy ha például két gyakorlott huszár közé egy nem gyakorlott egyént állítatik, egy hét mulva három begyakorlott huszárunk lesz, és miután már most első 2-ik 3-ik sajt. magyar lovas ezredeink vannak, nem pedig palatinális vagy nem tudom minek hívják ezredeink, természetes dolog, hogy e részben mind azon tekintetek megszűnnek, mellyek eddig a képviselő házat tartóztatták a már létező hadseregünk kiegészítésében.

En azon meggyőződéssel indulva, miszerint a történetben is láttam Magyarországot sok háború, sok viszontagságok által környezve; de Magyarországnak egyetlen egy harczát, mellyet a szabadságért vívott, legyőzettséggel vívottak nem láttam soha: hanem közönségesen holmi alkuk által látam bevégezve, mellyek egyesekre talán személyes érdekből hasznosok voltak, s mellyeket a nemzetnek mindig felelteni kész nagy lelkesége helybehagyott; és látam azt mindenesetre, hogy bár hosszak voltak a szabadságért küzdött igazságos harczok, végig győzelemmel folytak. Azon egy meggyőződéssel ohajtanám a nemzet kebelébe lehelleni; hogy akármilyen parányi, vagy nagy veszteség által is nehagyja magát legkevésbé is igazságos ügyeiről kétségbe vonatni! (nagy lelkesedés!) hanem legyen azon elhatározottsággal, miszerint, habár az ellenségek seregek, mellyek nemzetünk szabadságát elakarják tiporni, megfogják kísérteni áttörni a Lajtánál, ha ott meg nem győzzük, meggyőzzük Győrnél, ha itt nem, Komáromnál, vagy Pestnél, vagy a Tiszánál, vagy távol a hegyek rejtekeiben de végre megverjük. (Hosszasan tartó helyeslések és éljenzések.)

Ha a nemzet ezen meggyőződéssel vezéreltetik, bizást nézheti a multak történetében dicő jövedőjének képét is. Sok igazságtalanságot szenvedett a nemzet, sok erős harczot vívott, de oly és annyi alávalóságokkal, mint most, nem küzdött soha. (Igaz!)

Ezen szempontból indulva, szükségesnek találtam oly intézkedéseket tenni, hogy mind azon védelmi pontok, mellyek támaszul szolgálhatnak az ország védelmében, a lehető legjobb állapotba helyeztessek, és legbiztosabban ellátva legyenek. Erre nézve többet szólni nem tartom szükségesnek. (Helyes.)

Igen nagy elkeseredéssel említem, hogy annyira vitták az ellenség részéről irányunkban minden nép jogok, mindennek, mi emberi lábbal tapodása mellett, hogy nincsen oly szent eszme, melly még a legvadabb népek közt is tiszteltetben tartatik, mi irányunkban fel nem használtatott.

Mikor a hadsereghez értem, ott találtam Windischgratznek egy proclamatióját, mellyel felszólítja Magyarországon levő minden katonai tiszteket, hogy menjenek át táborába.

Ez magában igen naiv kívánság. (Kaczaj!)

En erre egy feleletet készítettem, nem tudom, vajjon a háznak tudtván van-e? (Tudjuk, éljen!) és azt Windischgratzhez elküldeni kívántam, ezen feleletnek egyszersmind azon hasznát is véve, hogy a tábornok egész tiszt karát magához kérve, azt neki felolvastam, hozzáadván a hozzá adni valókat, egyszersmind felszólítottam, tisztában kelletvén lenni, a nemzet nevében mint a honvédelmi bizottmány elnöke, hogy nyilatkozzék, azt kívánván minden egyes embertől, hogy ne okoskodjék, hanem cselekedjék azt, mit a fővezér parancsol, s ne kérdezze: vajjon Windischgratz vagy Jellachich táborával áll e szembe, hanem azt, hogy a haza ellenségével van dolga, s hogy a haza mellett kell neki küzdenie; és a ki jily pozitív tökéletes önmegadással és lelkesedéssel a haza iránt nincsen, jelentse magát, s menjen isten hárával tovább! (Helyes!) Ennek következtében jelentették magokat néhányan, kiknek lemondását mindjárt elfogadni kötelességemnek tartottam, de egyszersmind aként intézkedni, hogy az országból ne menjenek ki, hanem maradjanak itt, mert nem szeretem a hirmondókat. (Helyes!)

Azok közt, kik elmentek, s itt kötelességnek adózik, — Holtse tábornok elmentését szívből sajnálom, mert seregei szerették, ő osztozott seregünk fáradaimban, s azon emberek egyike, kiket ohajtottam volna, hogy a táborban maradjanak. Ő nem magyar, hanem elbucszott azon nyilatkozattal, hogy igazságos ügy nincsen, mint a miénk, és ha magyar volna, a dühösség venne részt igazságos harcunkban, de mint külföldi, viszonyai nem engedik, hogy tovább nálunk maradjon. — Sajnálom, hogy elvesztettük, de elvesztettük, helyét azonban más fogja pótolni.

Midőn elkészült azon manifestum, megvallom, hogy oly férfura kinek személyére nézve a hadseregnek fontosságot helyezek, óvakodtam volna, azon manifestumnak kézhez juttatását bizni; azonban Ivánka ezredes úr önmaga volt szíves magát arra felajánlani. Figyelmeztettük többen, tisztelt elnökünk, én is, hogy talán nem kellene ezen missiót magára vennie; de ő lehetetlenségnek tartá, hogy az ellenség a parlamentairet ne respectálja; s ő egyszersmind oly állásban érzi magát, hogy ismereténél fogva mint parlamentairet tehet valamit. Így tehát Windischgratzhez elment, kinek értekezése rövid volt, és elő- vén tőle Jellachich táborában elfogott és máig is fogva tartatik.

Megvallom kimondhatatlan nehéz próbára akarnak minket tenni ellenségeink, hogy vajjon meddig megy a magyar nemzetnek nagylelkűsége? humanitása? mert hisz 10,000 fogoly van kezünkbe! s meg nem fogha-

tom, hogy a gondatlanság, avagy a magyar nemzet nagylelkűsége iránti elbizakodás nagyobb azon emberekben, miként nem felnek azon 10 ezer fogolyok életét kockára tenni, mi a nemzet képviselőinek egy szavától függ, hennök megboszolni azon árulást, mellyet parlamentairenk irányában elkövettek!

Fájdalommal kénytelenítem megvallani, hogy eddig módot sem tudtam feltalálni, hogy szeretett ezredesünknek az ellenség körmei közül kiszabadítását eszközölhessük, mert akármilyen levelet írunk az ellenségnek, nem érkezik reá felelet, parlamentairet csak nem küldünk többé, hogy újra elfogják, hanem mint mondám, küldünk leveleket előőreink által, de felelet ekkoráig nem érkeztet.

Minden esetre kötelessége a honvédelmi bizottmányoknak és a t. háznak, hogy minden kitelhető lépéseket kövessen el hazánk ezen derék, vitéz, hasznos, és hű szolgája megszabadítására. (Helyes!)

Ezen dolgoknak egy jó oldala is van, az t. i. hogy midőn megtanulhattuk a történetből, hogy a magyar felszázados és gyakran hosszabb küzdelmek megérdemelt gyümölcseit is az ellenség maga meg- alázása percében nagylelkűleg kész volt oda adni, most egy látszik, elakarják előttünk vágni az utat arra nézve is, hogy még csak szólhas- sunk is. — Ezért köszönetet mondok, mert Magyarország ügyét nem attól féltém, hogy az ellenség által fog elveszni, hanem nagylelkűség által. — Ha elvágják az utat, hogy még csak nem is beszélhetünk az ellenséggel, ezzel nagy szolgálatot tesznek a nemzet ügyének. (Tetszés!)

Hozzájárul az is, hogy némely tagjai a t. háznak, kik Bécsben voltak, a város bevétele alkalmával szintén elfogattak. Mint tudom Szirmay Pál, Ragályi Ferdinánd, és Hettyey Vincez urakat érte ezen szerencsétlenség; nem különben a magyar külügyi ministeriumnak Bécsben levő tagját Varga István urat.

Ezekre a t. ház bizonyosan szükségesnek tartja valami lépéseket tenni. En részéről legjobbnak vélném kinyilatkoztatni azt: hogy valamint Ivánka elfogatása, ugy azon képviselő elfogatása, egy oly népjog sértés, melly megbecsületleníti azt, ki elköveti, s mellynek meg- forlására minden körülmények közt a hazának Europa akármely hatalmának közbejárását és tekintélyét igénybe venni fogja, oda utasítván a honvédelmi bizottmányt, hogy mindent elkövessen, hogy ezen urak szabadságukat visszanyerjék. (Helyes!)

Egyébiránt alázatos előterjesztésemet csak azzal végezem, miként meggyőződésem az, hogy minden kitelhető módot el kell követni arra, hogy a fenálló seregeknek azon része, melly már ellenség előtt állt, a táborozás fáradaimát túrta, s annak szabályaira tapasztalás által bele oktalt, a lehető leg compactabb karba helyeztessék; s e részben a nemzet lelkesedése tekintetében nincs is fenakadás, mert valóban örömmel jelenthetem, hogy mindenütt szerzte e hazában, hol t. i. a házadás nincs, az ujonczállítás oly készséggel megy, minőt hajdan, mikor még nem tudom micsoda külföldi czélokra állítottak az ujonczok, s ezeknek állítása a jajgatásnak volt ideje az országban, soha, de soha tapasztalni nem lehetett. Most több megye részéről nemcsak az egész járulék állítottatott ki, míg egykoron alig lehetett egy negyed részéhez, vagy feléhez hozzá jutni, hanem ajánlatok is tételtek még többek kiállítására; s más hivatása alig van a honv. bizott- mánynak, mint a ruházat s fegyverzet iránti rendelkezés; de arra bizalmat kérek a tiszt. képviselőháztól a bizottmány számára, miszerint méltóztatnának meggyőződé lenni, hogy a bizottmány minden tagja, minden kitelhető elkövet, lehetetlenséget nem teremt elő, de ugy hiszem istennek segédelmével egy pár száz ezer készen fog állani a tavaszi megtámadáskor. A seregek organizatioja tehát a fő feladat, s míg a már most fenálló vitéz sereg örökös jobbról, örökös bal- ról, s iparkodik elhárítani a vést, melly a hazát fenyegethetné; én a tiszt. képviselőháztól arra vagyok bátor felkérni, hogy a legszükség- sebb tárgyak iránt méltóztatssék azon nyugalommal, azon hazafii ön meglegedett higgadsággal törvény hozói munkálkodását folytatni, mintha a legesendesebb békében volnának; mert a nemzetnek sorsa nincs veszélyben, bár a nemzet, a haza maga sok részről megtá- madva van, és sok egyes szerencsétlenséget lesz kénytelen szenvedni: de igazságos ügyünk végdiadala nem kétséges előttem. S azért ohajtanám, hogy a képviselő ház méltóztatnának némely dolgokat, mellyeket a jelen idő perczei szerint szükségeseknek tart, bevégezi, s erre bátor vagyok felkérni a tiszt. képviselő házat, mert a közlelbbi időben, ha tudomásom nem csal, ülések csak akkor tar- tattak, ha valami jelenteni való adta magát elő, s ez részint tudomá- sul vétett részint némi intézkedés is történt; azonban vannak tárg- gyak, mint például, nem mondom a jövő érzés évi adó, — mert nem gondolnám, hogy a tiszt. képviselő ház erre vezérendezni kíván- na, — hanem mintegy hat hónap adóról méltóztatnának intézkedni; ugy hasonlíkép azon módok követésében is, mellyeket a nép javára a tiszt. képviselő ház ez idő szerint szükségeseknek vél, s nagy rész- ben már el is vannak igazítva, hanem nincsenek még bevégezve, méltóztatnának munkálkodásukat folytatni, — mi, a honvédelmi bizott- mány mind azt, mi a haza megmentésére kívántatik, kétségtelenül meg fogjuk tenni, s időnként jelentésünket is be fogjuk adni a tisztelt képviselő háznak, valamint legfőbb hatalmi intézkedéseit is kikér- ni kötelességünknek ismerendjük, hacsak a tiszt. képviselőház az ország kormányzatára nézve nem tartja jónak másként intézkedni. (Fel- kiáltások: nem!) Mi engem illet, megvallom, hogy ha magam vágyai- tolnak kérésnek, én istentől magammal egyetlen egyet ohajtanék; hogy adjon nekem néhány napi nyugalmat, felejte mindenkitől, — mert az élet nehezen kísérté meg testi erőmet. Leikemet érnek ér- zem, mint bármikor, hanem meggyengült egészségben vagyok, s csak azt ohajtanám, hogy a tiszt. ház méltóztatnának engemet a rém bizott tisztnak igen nagy fáradaimtól kegyesen felmenteni. (Több oldalról: nem lehet!) Egyébiránt kijelentem, hogy a hová, s a mikor parancsolni fog velem a tiszt. képviselő ház, valamint kétségtelenül mindenikünk, a számára kijelent helyet elfoglalni, s kötelességét teljesíteni el nem mulasztandja: ugy én is, mennyire bi- rom, ezt meg fogom kísértetni, azon egyet kérvén a tiszt. képviselő háztól, hogy, ha akár ügytelenségem, akár erőm fogyatkozása miatt hivatásomnak nem felelnék meg: méltóztatssanak másként ren- delkezni; mert isten s a haza előtt mondatom magamról is, mint Görgey tábornokról mondatom, hogy a legalacsonyabb helyzetben

is oly hű fia akarok lenni a hazának, mint a legnehezebb körülményekben. (Felkiáltások: maradjon!) Ha a tiszt. képviselőház velem tovább is parancsolni méltóztatik, mitől igen ohajtottam volna felmenteni, s örömet viselném a honvédelmi bizottmány terheit is, csak az elnökséggel méltóztatnak volna más valakit megbízni; de ha méltóztatnak velem parancsolni, azt gondolom, elérkezett az idő, midőn előbbi határozat folytán is, egy kis materialis elrendezést a honvédelmi bizottmánynak behozni szükséges leszén azért, hogy gyorsabban menjenek a kormányzati dolgok. Egyébiránt más változtatást ez idő szerint szükségesnek nem tartok.

A mondottakban előterjesztvén főképp azt, hogy bizony szóval leginkább én voltam az, ki sürgette egy seregünk Bécsben megmeneteni megkísértése; ha a tiszt. képviselő ház e részben kimondja kárhóztatását, hogy nem jól cselekedtem, (minden oldalról: jól cselekedett!) ha kimondja hogy jól volt, örövendeni fogok. (Mindnyájan: jól volt!) Annit mindenesetre mondhatok, hogy azon lépés által e nemzetnek becsülete a történetben meg van mentve, s a rubiconon túlléptünk; erre pedig igen nagy szükség volt, mert semmi nem compromittálhatja e nemzet ügyét annyira mint a haborús, kétségeskedés, s ezen átlépésnek következtése minden esetre az, hogy a hazának most már oda fen is magyarság hadserege van, mely bár mielő számra növeltesék, mindenesetre hű maradandó hazához, s oly lábra van állítva, hogy szinte úgy a harcztéren, mint a polgári kötelességek teljesítésére; egyiránt van fellekesülve, s elhatározva, mint lelkesedve és elhatározva vagyunk mindnyájan, szemébe nézni férfiasan a veszélynek, mely szabadságunkat fenyegethetné. (Tetszés.) Sok részletek volnának még, melyeket hallani a tiszt. képviselő ház előtt érdemes lenne, és sok részletek vannak, melyeknek tudomása, megnyugtatót nyújthatna egy némely aggodalom eloszlatására; de ha valaha, bizonyára most arra van szükség, hogy a tiszt. képviselőház méltóztatásának organumait teljes bizalma szerint megválasztani, s ha meg vannak választva, ne méltóztatásuk minden kis dolgokról felvilágosítást kérni; mert a közelébb mult időkről tudhatjuk hogy igen is nagyon expensiv természetűek voltunk, és sokat beszéltünk, miről tanácsosabb lett volna hallgatni. (Helyes!) Ne tegyük tehát ezt most újra, s jelenleg csak annyit mondok, hogy van vitéz hadseregünk, van a nemzetben lelkesedés, vannak némely szereink is, a mi pedig hiányzik, elő fogjuk teremteni, s azt gondolom, hogy a tavaszi csata, — mert nem hiszem, hogy ez idén döntetik el a nemzet sorsa nagy csatákban, de ha igen, akkor annak is szemébe tudunk nézni, — a tavaszi csata mondom oly készen fogja találni e nemzetet, hogy azok, kik a nemzetet a legvégsőre kényszerítették, meg fogják bánni vakságukat.

Az alvidéket illetőleg, kimondhatlanul fáj lelmemnek, hogy ott nem is háboru van, hanem öldöklés, pusztítás mind két oldalról, a minnek nem lesz egyéb következtése, mint hogy esztendőre az országnak épen azon legzadagabb része, véghetetlen inségre fog jutni; s ez lelmemnek annyira fáj, hogy hajlandó volnék, — s hiszem a honvédelmi bizottmány is, — megkísérteni minden módot arra, hogy oda lent a camarilla bujtogatásai következtében egymást ok nélkül öldöklő nép, — részünkről ugyan nem történt ok nélkül, mert védelemzük magunkat, de az ellenünk ok nélkül feltámadt népek, mondom értsék meg, hogy miért küzdenek. Azért-e, hogy vége legyen Magyarország alkotmányának? s azt gondolják, hogy ha felhagyják magukat ellenünk alkalmaztatni, számukra majd külön engedményeket fognak a szabadságból adni, mikor azt is sokallják, mit eddig birtunk? Én, mondom, hajlandó volnék megkísérteni minden lépést, hogy legalább ideiglenes nyugalom szánja meg ama vidékeket, nehogy szántatlanul s vetetlenül maradjanak a jövő évre, s végtelen inség s éhhalál duljon ama szerencsétlen tájakokon, mely szerencsétlenség egyébiránt nem nehezédnek annyira mireánk, mint ellenségeinkre, mert kuforrásaink gazdagabbak, s az ország többi részeiből a hiányt pótolni is lehetne; hanem fáj lelmem ellenségeimért is, hogy oly sok ártatlan asszony, oly sok ártatlan gyermek éhségnek legyen áldozata azért, mert felbujtogatták ellenünk férfijaikat. (Hatás.) Megkísértjük tehát, lehet-e eme szenvedést azon vidékekről elhárítani, s e részben a tiszt. képviselő háznak gondolkodása iránt azon meggőződésel vagyok, hogy ha nagy felkérésre van szükség a nép iránt, habár ez vétett is, nem fog az hiányozni, mert elcsábítás következtében vétett, s a magyar nemzet, ha oly igen sokat nem élnének vissza türelmével, örömet akarna lenni nagylelkű, örömet tudna felejtetni bocsájtani a jövőendő szerencsétlenség elhárításának szempontjából; csak azok iránt nem ismerhet bocsánatot, engesztelést, kik oly igazságtalanul idézték elő e temérdek szerencsétlenséget a hazára, melynek hűségével soha, de soha egy nemzet sem vetélkedhetett, mert hiszen annyira ment hűsége, hogy bűnei közé lehet számítani eme hűségében túl aradozását. (Helyeslés.) Népek iránt érzem azon ösztönt, hogy a nép, midőn tömegekben vétezik, nagy részint csak eszköz inkább

mint bűnös; hanem azok iránt nem érzem, s nem fogom érezni a megbocsátás, az engesztelődésnek legcsekélyebb szikráját, kik okozták e népnél a végtelen szerencsétlenséget. (Helyes!) Ezen szempontból indulva, — ha a tiszt. ház ellenkezést nem parancsol — fogjuk nyújtani a béke olaját; ha sikerül a béke: jó, ha nem: ám lássák, a kiirtásnak is nézhetnek elébe; mert azt tapasztalhatta mindenki, hogy Magyarország, noha századokon keresztül erejéből, vitézségéből, s fegyvergyakorlásából systematicus kivételkötve, barátjai által, kik védelmezni tartoztak volna, systematicus megrohantva, még is megmutatta, hogy nem állhat meg ellenében egy ellenség sem, s győzelemmel Magyarországon még senki, csak árulással s lázítással kérkedhetik; de hogy a magyar fegyvereken győzelmet vett volna valamely sereg, ezzel nem kérkedhetik, s azt gondolom, ha a készületlen nemzetet vett győzelemmel nem kétkedhetik senki: akkor a felkészült Magyarországon veendő győzelemmel még a poklok kapui sem fognak kérkedhetni. (Hosszan tartó éljenzés közt elhagyja a szöveget.)

Asztalos Pál. Az érdem a tettekben van, a jutalom az önértében. Mi jutalmat nem adhatunk, csak előismerést. Egy indítványt vagyok bátor tenni, melyet ha a tisztelt képviselőház elfogadna, előismerésének jelét adhatná, azt, hogy jelentsük ki bizodalunkat a honvédelmi bizottmány iránt. (Helyes.)

Elnök. E szerint ez a képviselőház által ki fog jelenteni a jegyzőkönyvben, és a honvédelmi bizottmány és Kossuth Lajos meg fog bizatni tovább is a haza ügyeinek vezetésével.

A mi pedig a honvédelmi bizottmány elnökének indítványát illeti, miszerint a ház napi dolgokkal foglalkozzék, különösen az adóval: azt gondolom, a ház ezt szívesen fogja tenni, szükséges azonban, hogy munkálat felküldjék előtte; ha tehát a honvédelmi bizottmány magát fogja rendezni, és nagy maga nyújt be tervet, vagy pedig a status titkárt fogja tervnek kidolgozásával megbízni, vagy pedig kijelenteni, hogy Kossuth Lajos elnök, mint volt pénzügyminister által beadott terv tárgyalassék: akkor a képviselőház ezen munkálatban haladhat. Hanem a parlamentaris kormányzat alapja az, hogy a kormányzatnak kell kimutatni, mely munkálatot akarja tárgyalhatni.

Bezeredy István. Az utolsó ülésekben az urberiség eltörlése következtében teendő intézkedések forogtak fen; ez félben volt szakasztva. Én tettem indítványt, hogy folytassuk; akkor az mondatott, hogy a veszélyes körülmények miatt nem lehet. Most tehát fogjuk fel a fonalat, hol akkor elhagytuk, és folytassuk azon tárgyakat, melyek az urberiséggel összefüggésbe vannak. (Helyes.) Én tehát kérem a tisztelt elnök urat, hogy ha nem is holnap, de holnapután méltóztatásuk ülést rendelni, hogy az urberiséggel összefüggésben levő tárgyakat folytathassuk.

Elnök. Nekem semmi észrevétel nem van, hanem mindenütt azon szempontból indulok, hogy a honvédelmi bizottmánynak, mint az ország jelen kormányának, azon viszonyban kell lenni a házal, mint volt a ministerium. (Igaz.) Akármely munkálat tárgyalassék, szükségesnek tartom, hogy a honvédelmi bizottmány által terjesztésük elő, mert különben fognak itt végezni sok holmit, de nem lesz benne összefüggés. Egyébiránt mi az ülést illeti, ha szükséges lesz, holnap ülést tartani, akkor ki fogom tűzni. Mi a foglyokat illeti, ezekre nézve már van határozat.

Zaborszky. Tegnapelőtt ez iránt a határozat felolvastattott, csak hogy azon különbséggel, hogy arranézve, mit kormányelnök ur most ujonnan hivatalosan tudott a házzal, miszerint három képviselő Bécsben elfogott, határozat nincs; tehát ezek iránt kell intézkedni.

Az ülés vége 6 $\frac{1}{4}$ óraker.

A pozsonyi német lapban következő felszólítás olvasható: „A jog és szabadság után törekvő német testvérekhez! A szabadság szerető nemzetek érzelmeitől áthatva, a Bécsben már küzdött németek némely egyesei itt szent kötelességüknek tartják, minden hason gondolkodásukat egy német legio alakítására felhívni, s hivatkoznak egyszermind minden egyesek becsületérésére, kik a szabadság és jog után törekvő Magyarhon ügyét magáinak tekintik. Mind azon urak, kik e legiohoz beállni szándékoznak, szíveskedjenek a Zöld-fához címzett vendéglő 48. szám alatti szobájában magukat jelenteni. — Pozsony, nov. 6. 1848. Giron P. bécsi osztály-parancsnok, Vhevera Emil, academicus, Winkler Herm. Schleswig-holsteinből önkéntes.“ Üdvözöljük a jog és szabadság szent zászlója alatt küzdendő derék férfiakat.

Nyilatkozat.

Nem hittem, hogy valaha elkövetkezzék a nap, mellyen magam, gondolkodásom és cselekvéseim védelmére a nagy közönség előtt föl kelletik: zólanom. S összintén szólvá, ha csendes időket élénk, midőn az utcai mendemondák ellen a becsületes polgárnak elég pái-

zslú szolgál önbecsülete és a jók rokonszenve, csak mosolyogni tudnék azon ocsmányságokon, mikkel némely zughirkoholók eddig mindig tisztán megőrzött nevetem bemocskolni törekusnek. De lázas napjainkban, midőn kicsiny, sokszor semmi okok nagy catastrophokat idéznek elő, midőn a könnyen felingerülő közvéleményen oly villámgyorsan fog minden gyanúsítás, midőn a haza polgárai nem lehetnek elég ovatosak a szabadságunkat és függetlenségünket minden oldalról körülhálózó árulás ellen, szóval: midőn a gonoszság is a hazafiság árcaival takarja ocsmány képét, hogy mérget nélkülessen életünkbe s konholyt hinthessen a jók, a becsületek közé, — lázas napjainkban, mondom, oly minden igazságot és becsületeséget arcúlcspados gyanúsításokat, mint a minőknek legujabban én is tárgya lettem, elhallgatnom megbocsáthatlan önéledek nélkül nem lehet.

Arad című lapban nem régebben azon gyanu mondatot ellenem, mintha én az aradi várat élelmi szerekek látam volna el.

Ujabbán pedig: „Marcius tizenötödike“ s a német „Opposition“ gyanúsítólóg említik, mikép a Schwarzenberg dsidások löszerei az én világi kastélyomban találtattak.

Az elsőt illetőleg szükség a dolog fölvilágosítása végett némi tényt említenem.

Az érintett élelemszállítás nem az aradi várba, hanem alsó táborba történt: minthogy azonban akkoriban Uj-Arad ellenség kezében volt s a várban levő áruló had minden mozdulatot argusi szemekkel kísért, s általaiban a közlekedés a bánágrú részen majdnem lehetlenné volt téve, a szállítvány vállalkozója kijelenté, hogy ő az elszállítás nem képes sikeríteni, ha csak az aradi főispán nem eszközli az akadályok elhárítását. Én tehát, hogy az elszállítás megtörténhessék, szekereket rendelék Glogovácra, oly meghagyással, hogy minden zaj nélkül, egyenkint szállítsák el az eseséget, mert ez esetben, ha történik is ellenséges megtámadás, nem lett volna károskátatva az egész szállítvány, hanem legfeljebb egy két szekér. Ez volt oka a titkolódzásnak, s az intézkedés szerencsés eredménye lett, mert a szállítványt nem érte semmi baleset, s én úgy hiszem, hogy ezen intézkedéssel mind hazafiai, mind kormányzói tisztetemet teljesítém.

Mi a másodikikat illeti, hogy t. i. világi kastélyomban találtott a Schwarzenberg dsidások depotja, az erre vonatkozó tény következő.

A nevezett ezred depotját Arad megye Vörös Antal első alispán ur távollétében szállítattá világi kastélyomba, oly időben, mikor még a nevezett dsidás ezred alkotmányos ügyünk hívének tartott, és a lázongó ráczokkal szemközt állt. Oka nem volt egyéb annál, mert e célra más alkalmas hely nem találkozott; a megyének egyszersmind azon nézete is volt, hogy ezen depot által az ellenszegülésre hajló oláh kedélyek némileg féken fognának tartatni. Később, midőn az utolsó manifestum elvlasztá a juhokat a kosoktól s a nevezett dsidás ezred a katonai összeesküvés zászlója alá állott, a világi kastélyban levő katonák nyakra-főre elvitettek, s tőlem az ezred által szekerek követeltettek a depot elszállítására, mit én azonban határozottan megtagadék: mire a katonák depotjukat is jónak látták cserben hagyni. A világi lázongás kiütésekor oda rendelt nemzetőrök a fegyverzetre rábukkanván, s hihetőleg némi sárgafekete sugallatok is hozzájárulván, kész volt a gyanúsítás, hogy én a hitszegő ezreddel cimborálok, mert ime a depot az én kastélyomban találtott.

Én nem vagyok a kérdéses embere; de úgy hiszem, „elégge megmutattam tetteket el, miként az imádot hazáért s annak szabadságáért semmi áldozattól vissza nem rettegek, s ez talán magában is elég lehetett volna arra, hogy nevem minden becsületes gyanutól ment maradjon.

Gyalázat és szégyen, azon korcsok fejére, kik a hazát épen legvésebb perczben árulják el, kik az édes anyát akkor gyötrik legkínosabban, midőn a szülők fájdalommal küzd! És én csak becsülem érette a sajtót, ha tartózkodás nélkül tépi le az álörözt illy gazoktól; de más részt nem kis aggodalmat gerjeszt bennem ez, ha látom, miként a sajtó minden henyé utcazi hirt mohón folkap, s nem gondolva a kényes viszonyokkal, könnyelműen kipellengézezi azokat is, kik örömebbé válnának meg mindenektől, sőt életöktől is, mint sem oly ocsmányságokkal mocskolják be jellemüket, mint a minő az említett vád. Gondolják meg az illetők, hogy a vád, mellyel illettem, nem kevesb mint a legelvetemültebb hazáárulás, mellyre a törvény halál! az élő- és utókor pedig engesztelhetlen átkot mond, s mellyel én, a becsületes önértet indigntiójával útasítok vissza.

Ez uttal nem megyek tovább, s elvárom az illető hírlapírók loyaltásától, hogy e nyilatkozat fölvétele által megadandják azon erkölcsi elégtételt, mellyel a legdrágább kincsében, önbecsületeben, sértett hazafinak tartoznak. Pest, november 9. 1848.

Bohus János,
aradi főispán.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Pest város közönségéhez.

2 — 3
A város népességét tekintve, a járványos cholera azt eddig nem nagyon látogatta ugyan, sőt az utolsó heti kimutatás szerint f. hó 1-től mint száma, mint hevessége nézve inkább szűnni, sem hogy nekedni látszik; de minthogy a járvány még meg szűnt, sőt lehetséges, hogy a mostani változó őszi időben még nekedhetnek is, közhírre tetetik: hogy az ugynevezett Heinrichféle laktanya elegendően felszerelt, és orvosokkal ellátott külön cholera-kórházra átalakított; azon városrészekben pedig, hol a népesség nagyobb, a rendes tiszt. orvosok mellé még egy orvos adatott, hogy minden megbetegedtetnek azonnal orvosi segély nyújthatassék, azonkívül a város házá első emeletében mindenkor található egy felügyelő orvos, kinek egyszerűsmind kötelessége, minden megbetegedtet azonnal orvosi segélyt ellátni, betegszállító székkel minden városrészben a bíróság házához vannak rendelve, és ott úgy mint minden kerületi orvosoknál kórházi utalványok kaphatók.

Felszólítatik továbbá kiki, hogy ha bármely, csekély mértékben mutatkoznak a betegség, azt el ne hanyagolja hanem azonnal orvosi tanácsért folyamodjék, meghagyatik egyébiránt minden a város-

ban gyakorló orvosnak, hogy minden cholera esetét a város házá e részben jegyzőkönyvet vezető orvosnak bejelenték, vagy a kerületi tiszt. fő orvosnak, hogy úgy mint az országos cholera járványban működő bizottmány, mint pedig a városi hatóság a járványnak lefolytat kötelezetten és rövid idő alatt tudhassa, és így a szükséges intézkedéseket azonnal megtehesse.

Költ Pesten, november hó 6. 1848.

A városi hatóság.

4742. sz.

Pályázat.

A beszercei bányapénztárnál az ottani tisztirnöki állomás évi 375 p. frtnyi fizetvényel az álladalomtól, és évi 50 p. frtnyi diszidiál a társaládából, nem különben 30 p. frtnyi lakbérrel, — egy 3500 p. frtra haladó készpénzi 5-től kinstárutalványok iránti biztosíték terhe mellett megürülvén, az ezen állomást elnyerni kívánók folyamodványait — eddig viselt szolgálataikat, számadások vitelbeni, és hazai nyelvünkbeni jártasságukat tanúsító bizonyítványokkal felszerel-

ve, — mátol számítandó 4 hét alatt a beszercei bányagazgatóság-hoz benyújtani utasítatnak.

Az álladalmi főbánya-grófságtól, Selmeczen, oct. 15. 1848.

9003.

Özvegy Abensberg-Traun született Révay Teréz grófnő, folyó évi september hó 15-én végrendelet hátraahagyásával Bécsben meghalozván: — ott találtott értéke, a végintézet végrehajtója Csarada György volt udvari ügynök, s a külügy ministerium küldöttje befolyásával, a bécsi hatóság által összeíratott, a nevezett végrehajtó annak gondnokává rendeltetett, az ottani hitelezők s hagyományosoknak bejelentéseikre folyó évi october hó 28. napja, — az örökösöknek pedig ugyan a végből egy év és hat hét tüzetett ki határnapul. — Mire is az utóbbiak ezennel a végét figyelmeztetnek, miszerint magokat e részben a kitűzött határidő alatt, nevezett végrehajtóval érintkezésbe tegyék.

Kelt Budapesten, octoberhó 29. 1848.